

The Case Words *Muž* and *Strom* in the New Grammar *Akademická gramatika spisovné češtiny*

The beginning of the 21st century (especially its second decade) brought several attempts at comprehensive grammar of Czech. The long-awaited event, however, was processing the new academic Czech grammar. In 2013 the grammar *Akademická gramatika spisovné češtiny* (Štícha et al. 2013).

The grammar, although it bears the name of „academic“ is far from being an academic grammar in the above sense. On the contrary, the extensive grammar should be according to the words of the editor a practical handbook for broad public, which should provide an ordered array of information about the natural rules of Czech grammar. Almost half of the range of academic grammar is covered by the chapter The Grammar of the Word, which can be a sign of how much weight is attached to it by the authors. About 200 pages (out of 450) are devoted to word-formation. One of the key issues of current functionally oriented grammatical descriptions are the competence and scope of morphology. The specific sub-issue is finding the boundaries between inflection and derivation (word formation). The new academic grammar seems to be promising that this limit be successfully overcome. This expectation was not fulfilled though. The paper attempts to analyze the shortcomings of the underlying theories and faulty handling of terminology, questionable interpretations and incompatibility of the individual parts which, unfortunately, significantly reduce the value of the new academic grammar. The lack of conceptual and methodological background are demonstrated in (mis)interpretation of the illustrative case words *muž* and *strom*.

Keywords: academic grammar, word, morphology, wordformation, derivation, infection, zero morpheme

doc. PhDr. Božena Bednaříková, Ph.D.

Katedra bohemistiky

Filozofická fakulta

Univerzita Palackého

tř. Svobody 26

771 80 Olomouc

bozena.bednarikova@upol.cz

MUŽ A STROM V NOVÉ AKADEMICKÉ GRAMATICE SPISOVNÉ ČEŠTINY

BOŽENA BEDNAŘÍKOVÁ

Spojení „akademická mluvnice/gramatika“, pokud se ho vůbec užívá (srov. např. *academic grammar*, *akademische Grammatik*, *grammatica accademica*), je obvykle používáno pro označení praktické mluvnické příručky pro vysokoškolské studenty, velmi často určené pro nácvik receptivních i produktivních dovedností v akademickém prostředí. Je také možné, že označení „akademická“ může být chápáno i ve významu „přípravená v akademickém prostředí, v širším kolektivu akademiků“.

V českém odborném kontextu má však tzv. akademická mluvnice/akademická gramatika naprosto odlišný status. Myslí se jí nikoliv učebnice mluvnice/gramatiky určená pro univerzitní/akademickou výuku, jak by snad mohlo z názvu plynout, ale reprezentativní vědecká synchronní mluvnice současného jazyka. Její reprezentativnost a současně i její prestiž přitom spočívají na dvou pilířích: Tím prvním je použití konkrétních, aktuálních jazykových dat, tím druhým uplatnění jistého teoretického a koncepčního podkladu, jenž představuje vrchol konsenzu dobového teoretického úsilí v oblasti (nejen) gramatických deskripcí daného jazyka. Jako příklad může sloužit tzv. akademická Mluvnice češtiny, jež vyšla ve druhé polovině 80. let 20. století (srov. Dokulil – Horálek – Hůrková – Knappová 1986, Komárek – Kořenský – Petr – Veselková 1986, Daneš – Grepl – Hlavsa 1987). Zatímco její empirická materiálová báze, daná dobovými technickými možnostmi (klasická excepcce, introspekce autorů a rodilých mluvčích) a nazírána z dnešního úhlu pohledu, není vyhraněná a netvoří jednotný korpus (srov. např. Kořenský 2007), je její teoretický, koncepční a metodologický podklad přímo vzorem promyšleného, mezinárodně konfrontovaného teoretického počínu v českém mluvnictví. Návrh koncepce vědecké synchronní mluvnice spisovné češtiny vznikl totiž již v 70. letech 20. století, a to na popud Mezinárodní komise pro studium gramatické stavby slovanských jazyků (srov. Daneš – Komárek 1974, Daneš – Komárek 1975). Gramatikou se zde dle uplatněné podkladové koncepce rozuměla syntax a morfologie (příznačně v tomto pořadí), nebyla však do ní zahrnuta slootovrba, a to pro zjevnou koncepční nekompatibilitu dokulilovské slovotvorné teorie a komárkovské morfologie (srov. Daneš – Komárek 1974: II, Komárek 1989: 37, podrobněji i Bednaříková 2009, 2014). Slovotvorný oddíl se nakonec v mluvnici samotné objevil, koncepčně a fyzicky (zařazením do prvního dílu, a to bez vazby na druhý díl věnovaný flexivní a funkční morfologii) však zůstal odtržen. Deskripce gramatiky měla charakter synchronní, ne však statický, a to plně v souladu s odkazem Pražského lingvistického kroužku a jeho pojetím jazyka jako dynamického systému. V návaznosti na tradici pražského funkčního strukturalismu byl vůdčí meto-

dologickou zásadou gramatického popisu postup od významu k formě. Uplatnění této zásady vedlo k zavedení pojmu propozice jako spojovacího článku mezi jazykovým vyjádřením a odrazem skutečnosti ve vědomí. Rozhodující úlohu při organizaci propozice má pak predikát, jenž přiděluje větněsémantické funkce jistému počtu participantů. Výrazovým komponentem znaku syntaktického se pak stává znak morfologický. Výsledně tedy byla gramatika pojímána jako morfosyntax a definována jako „hierarchicky uspořádaná struktura znakových vztahů, v níž dominantní postavení má složka syntaktická“ (srov. Daneš – Komárek 1974: 2). Uvedená podkladová koncepce nové akademické mluvnice jako vědeckého popisu gramatické stavby češtiny byla představena na zasedání Mezinárodní komise pro studium gramatické stavby slovanských jazyků v Lipsku v roce 1974, publikačně pak byla odborné veřejnosti zpřístupněna (v mírně upravené verzi) na stránkách Slova a slovesnosti (srov. Daneš – Komárek 1975). Samotná mluvnice, ač z nejrůznějších důvodů (mnohdy bohužel i ideologického charakteru) vyšla až o víc než desetiletí později, představuje obdivuhodné kolektivní dílo, na němž se podíleli členové České komise pro zkoumání gramatické stavby slovanských jazyků a odborníci z akademických a univerzitních bohemistických a slavistických pracovišť po celé zemi. Vůdčími osobnostmi pro oblast syntaxe byli František Daneš, Miroslav Grepl, Zdeněk Hlavsa a Roman Mrázek, pro nadvětnou syntax (dle tehdejšího teoretického přístupu) Karel Hausenblas a pro oblast morfologie Miroslav Komárek a Jan Kořenský. Odtud pramení i volání Kořenského po tom, aby se i na budoucích projektech podílela celá česká bohemistika, nejen pouze institucionálně vázané či nahodile vybrané výzkumné a grantové týmy (srov. Kořenský 2007). Dále je nutno zdůraznit, že koncepce této reprezentativní (a dosud nepřekonané) mluvnice byla mnohokrát konfrontována i na mezinárodním poli. Paradoxně však toto dílo v názvu přívlasek „akademická“ nenese, je dokonce v tiráži označeno jako „vysokoškolská učebnice pro studenty filozofických a pedagogických fakult aprobace český jazyk“. Přes tento „lapsus“ v názvu je zmíněná mluvnice v lingvistickém prostředí vnímána jako velká gramatika akademická, jako reprezentativní dílo českého mluvnictví. Je s podivem, že její teoretické zázemí nevedlo bohužel v devadesátých letech k vytvoření mluvnice určené školám a široce poučené veřejnosti, jak bylo lze očekávat (více srov. Bednaříková 2014). Na mluvnici určenou školám dle slov svých autorů (srov. Kovářiková 2010) aspiruje však Mluvnice současné češtiny 1 (Cvrček et al. 2010). Jde o první pokus mluvnice češtiny založené jen na korpusových datech, tzv. corpus-driven grammar. Mluvnice sama sebe deklaruje jako mluvnici popisující to, jak čeština skutečně vypadá. Její podtitul dokonce nese slova *Jak se píše a jak se mluví*. Podkladovou morfologickou teorii je ovšem obtížné vystopovat, neboť jakákoliv interpretace je redukována na statistické výčty, údaje o frekvenci a popisy korpusových dat (srov. Kosek – Křístek – Osolsobě – Vojtová – Ziková, 2011a, Kosek – Křístek – Osolsobě – Ziková – Vojtová 2011b, Čech 2012, Bednaříková 2014).

S velkým očekáváním naopak odborná veřejnost právem vyhlížela (a dále vyhlíží) zpracování a vydání nové akademické gramatiky současné češtiny. To je úkolem především gramatického oddělení Ústavu pro jazyk český Akademie věd České republiky. Dlužno říci, že toto očekávání je vzhledem k době, kdy stávající „akademická“ mluvnice vyšla, již poněkud dlouhé, tj. přes třicet let. Za přípravnou fází nové akademické mluvnice lze pokládat dva projekty Grantové agentury České republiky, první pod názvem *Možnosti a meze gramatiky češtiny ve světle Českého národního korpusu* (publikační výstup – srov. Štícha 2006) a druhý pod názvem *Kapitoly z české gramatiky*. Druhý název je nejen označením projektu, ale i stejnojmenným publikačním výstupem (srov. Štícha 2011). Tyto Kapitoly jsou skutečnými kapitolami, ne však ještě ucelenou mluvnicí. Spíše připomínají kompendium oscilující mezi sborníkem studií a neúplnou gramatikou (srov. Štícha 2011: 7). Podkladovou teorii lze vskutku jen stěží hodnotit, protože, jak deklaruje hlavní editor, František Štícha, je omezena na minimum. Velmi výstižnou recenzi tohoto počínu vypracovala Miloslava Sokolová (srov. Sokolová 2012). S jejím hodnocením lze jen souhlasit a současně spolu s ní je možno zdůraznit i značnou nerovnoměrnost zastoupení jednotlivých částí, občasnou stereotypnost v popisu korpusových dat, terminologickou nejednotnost a dokonce diskutabilní kompatibilitu kapitol, což může být dáno ne zcela jasnou a ne zcela jednotnou podkladovou teorií (srov. Bednaříková 2014).

V roce 2013 vyšla v nakladatelství Academia publikace s velmi slibným názvem: *Akademická gramatika spisovné češtiny* (Štícha 2013). Avšak tato mluvnice, ač nese ve svém názvu označení „akademická“, dlouho a netrpělivě očekávanou akademickou mluvnici bohužel není. Skutečná několikaskvazková velká akademická mluvnice bude postupně teprve vycházet, její poslední díl je plánován na rok 2025. V současnosti se dle slov hlavního editora pracuje na prvním dílu. Publikace *Akademická gramatika spisovné češtiny*, jež původně měla být koncipována jako „stručná“, má být především praktickou příručkou. Jejími předpokládanými uživateli jsou tedy široká kulturní veřejnost a především střední a vysoké školy (srov. Štícha 2013: 15). Těmto uživatelům má mluvnice poskytnout uspořádanou soustavu informací o přírodních pravidlech současné české mluvnice, a to hlavně pro jazyk psaný. Vzhledem k zaměření mají být teoretické výklady (podobně jako v předchozích *Kapitolách z české gramatiky*) omezeny na minimum, ač jisté minimum je dle hlavního editora nutno aplikovat (srov. Štícha 2013: 16). I toto minimum teorie se však v publikaci těžko analyzuje, protože funkci výkladovou má plnit sám dokladový materiál. Případný teoretický výklad má přitom být jen explicitním komentářem k tomu, co dokladový materiál sám ukazuje.

Vzhledem k diskrepanci názvu a skutečnému zaměření je tedy vcelku obtížné vystopovat, jaký koncepční přístup ke gramatické deskripci byl zvolen, a to především proto, že přirozené pořadí „akademický popis“ a „popis pro školu a veřejnost“ bylo tentokrát obráceno. Není tak zcela jasné, na jakém

teoretickém zázemí se popis pro širokou uživatelskou obec vůbec buduje. Akademická gramatika se prozatím dočkala recenze části věnované souvětí (srov. Štěpán 2014) a výkladu pravopisnému (srov. Adam 2014). Vzhledem k odbornému zaměření autorky se tento příspěvek zaměří na část morfológickou, tedy na tzv. gramatiku slova, především na velmi diskutabilní část věnovanou české slovo tvorbě (srov. také Faltýnek – Martinková – Kosta – Bednaříková – Musilová 2016, Bednaříková 2017). Klíčem k analýze bude zacházení se dvěma ilustrativními slovy, *muž* a *strom*.

Rozsáhlá kapitola *Gramatika slova* zabírá počtem stran téměř polovinu rozsahu Akademické gramatiky spisovné češtiny, což může být signálem toho, jakou váhu jí samotní autoři (Ivana Kolářová, František Štícha a Miloš Vondráček) přikládají. Asi 200 stran (ze 450) je přitom věnováno slovo tvorbě. Slovo tvorná kapitola sama přinesla obdivuhodné množství materiálu, dříve v gramatikách a slovo tvorných popisech nereflektovaného. Dokladový materiál má, dle vysvětlení v úvodních kapitolách mluvnické, plnit i funkci výkladovou. Hledá-li ovšem uživatel příručky za těmito výklady pomocí příkladů nějakou básovou teorii, musí být nutně zmaten. Popisy cenného dokladového materiálu jsou chaotické, používání lingvistické terminologie zmatečné, a tím se celkový chaos ještě zvětšuje. Pro alespoň částečnou ilustraci se stačí zastavit u jednoho ze základních termínů slovo tvorné terminologie, a to *odvozování*. Zmatky s tímto termínem nastávají hned v úvodní kapitole věnované tvoření slov (srov. Štícha 2013: 90–91). Zdá se totiž, že autoři pojímají odvozování jako jediný způsob tvoření slov v češtině, nebo šířeji jako tvoření slov vůbec (i to je možné, srov. např. termín derivologie – Furdík 2004). O tomto použití by mohly svědčit nejen názvy podkapitol v kapitole 2.1 *Obecné aspekty tvoření slov*, ale i jejich pořadí. Za první podkapitolou s názvem 2.1.1 *Slova neodvozená a slova odvozená; identifikace slov odvozených* následuje teprve kapitola 2.1.2 *Obecné způsoby tvoření slov*. První podkapitola je přitom věnována rozlišení slov neodvozených, kořených, skládajících se z jednoho morfu (kořene), nebo z kořene a koncovky, a odvozených (derivátů ze slova jiného). Již zde se setkáváme s kontroverzně uváděným ilustrativním příkladem, jehož bylo záměrně využito i v názvu tohoto textu, a to se slovem *muž*. Toto slovo je uváděno jako slovo neodvozené, kořenné, ovšem jeho stavba je interpretována tak, že se skládá jen z jednoho morfému! Z kořene a koncovky se pak ilustrativně skládá slovo *žena*. Kapitola věnovaná flexivní morfologii však tvrdí, že výrazovým prostředkem pádu je tvaro tvorný formant, jenž je tvořen deklinacním morfémem jednoduchým (koncovkou), či složeným (koncovkou + alternací) – srov. podkap. 3.1.2.4. Není tedy jasné, s jakou deklinacní koncovkou se počítá u avizovaného jednomorfového slova *muž*. Situace je ještě komplikovaná zacházením s tzv. nulovým morfem, v případě flexivní morfologie s nulovou koncovkou. Ta se totiž objevuje např. v podvzorech vzoru RŮŽE, tj. *ulice* a *přítelkyně* (podkap. 3.1.3.1), a to v gen. pl. *ulic-0*, *přítelkyně-0*,

ne však již u podvzorů vzoru ŽENA, srov. gen. pl. *zpráv, dam, štáv, vran, ran, vah/váh*.

Jako vodítko pro chápání odvozování jako obecného označení slovo-
tvorby by mohl sloužit i způsob osvětlení termínů fundace a motivace
(fundace má být vztahem formy odvozeného slova k formě slova základového).
Pokusíme-li se vyhledat příslušný dokladový materiál, jenž nám dle
mluvnice sloužit potřebám výkladovým, nalezneme tvrzení, že slovo *strom* je
odvozeno od slova *strměti*. Z toho můžeme usuzovat, že odvozování vskutku
není chápáno jako český ekvivalent termínu derivace (jako slovo-
tvorného způsobu), protože slovo *strom* v tomto smyslu skutečně odvozeno/deri-
vováno není, je však utvořené (fundované, motivované). V tom nás znovu
může utvrdit i výše uvedené tvrzení, že slovo *muž* je interpretováno jako
slovo jednomorfové (skládá se dle autorů dokonce z jediného morfému –
a to z kořene) a má reprezentovat slovo neodvozené.

Překvapení však přinese hned následující podkapitola 2.1.2 (srov. Štícha
2013: 91–92), v níž jsou jako obecné způsoby tvoření slov uvedeny *derivace*,
kompozice, *univerbizace* a *abreviace*. Již zde, ale i v rozsáhlých částech práce vě-
novaných derivaci se však mluví i o *odvozování*. Z toho tudíž vyplývá, že *odvozo-
vání* je chápáno jako jeden ze slovo-
tvorných způsobů. Čtenář se přitom setkává
jak s termínem *derivovat*, tak s termínem *odvozovat*, čímž je myšleno totéž. Cel-
kový zmatek se navíc zvyšuje (ne)užíváním termínu *konverze*. Tento významný
slovo-
tvorný způsob není v úvodním přehledu obecných způsobů tvoření slov
vůbec zmíněn, v kapitolách věnovaných derivaci se s ním však počítá. Např.
v kapitole věnované názvům vlastnosti (srov. Štícha 2013: 138–143) je uve-
dono, že při vzniku názvů vlastností některá adjektiva *konvertují*, tj. tvoří se
bez sufixu, jen pomocí deklinační koncovky (*tepló, krásá, černě*). Jak je potom
možno interpretovat příklady se slovem *strom* a *muž*, jež mají demonstro-
vat implicitní podkladovou teorii? Slovo *strom* má být slovo odvozené v kon-
trastu ke slovu *muž*, ale odvozování není synonymem pro utvoření, nýbrž slo-
vo-
tvorným způsobem. Dle výkladů o derivaci (odvozování) však slovo *strom*
odvozeno být nemůže, protože se počítá i s konverzí (v příslušném výkladu
tvorba pomocí deklinační koncovky). O jakou koncovku však jde ve slovech
jako *strom* (a *černě*), když se v úvodní kapitole s nulovou koncovkou nepo-
čítá (srov. interpretace ilustrativního slova *muž*)? Navíc u slova typu *černě* (viz
výše odkaz na název vlastnosti) je situace komplikována i diachronním po-
hledem na věc. Nulová koncovka by stěžila mohla způsobit alternaci *n > ň*.
Základové slovo totiž bylo *černý*, původní staročeský nominativ zněl *černě*,
respektive *črně* < *črnja* (podobně *kuchyně* > *kuchyň*). Jinde se naopak zavádí
nulový slovo-
tvorný sufix, čímž dochází k další alternativě popisu naprosto
stejného jevu. Příkladem může být interpretace vzniku slova *postih* v kapitole
věnované názvům dějů a výsledků děje (srov. Štícha 2013: 143–147). V těchto
pasážích zůstává čtenář, ať školový lingvista, či uživatel z neodborné veřej-
nosti, ať student, či jeho učitel, naprosto zmaten.

Podobných nesrovnalostí a nedůsledností, zmateného užívání terminologie a ilustrativních příkladů, jež by měly plnit výkladovou funkci, i inkonzistentností v podkladové teorii je bohužel v práci mnoho (srov. také Faltýnek – Martinková – Kosta – Bednaříková – Musilová 2016). Navíc lze pozorovat vysokou nekompatibilitu části slovtvorné s částí tvarotvornou, byť se obě části ocitly pospolu v jedné jediné kapitole. Jak bylo již pojednáno jinde (srov. např. Komárek 1989, Bednaříková 2009, 2014), trpí česká slovtvorná koncepce již dlouho právě značnou nekompatibilitou s koncepcí tvaroslovnou. Poslední skutečná akademická mluvnice češtiny od sebe slovtvorbu a tvarosloví koncepčně i fyzicky odtrhává (srov. Dokulil – Horálek – Hůrková – Knappová 1986, Komárek – Kořenský – Petr – Veselková 1986). Nová akademická mluvnice, jež se sice v názvu jako akademická označuje, ale charakter akademické mluvnice rozhodně nemá (což ostatně hlavní editor v úvodních kapitolách nejen připouští, ale přímo vyhláší jako cíl), se zdá slibovat, že tuto hranici v souladu s mocným proudem morfologickodeskripčních snažení pojímajících za jednotku morfologie slovo a za cíl morfologie popsat jeho vnitřní strukturu (srov. např. Lieber – Mugdan 2000, Bauer 2000, Bauer 2004) úspěšně překonají. Při bližším pohledu na kapitolu *Gramatika slova*, jež přes menší srozumitelnost názvu dostala do jednoho velkého oddílu jak lexikální, tak flexivní morfologii, však čtenáře čeká zklamání. Nekompatibilita nejenže překonána nebyla, mnohde, při absenci jednotícího deskripčního principu, byla dokonce ještě umocněna. Interpretace (či spíše dezinterpretace) slov použitých v názvu tohoto textu, *muž a strom*, je toho malým svědectvím.

LITERATURA

ADAM, Robert

2014 „Výklady o pravopisu v korpusových mluvnicích češtiny“ [recenze na knihy: Cvrček a kol.: *Mluvnice současné češtiny 1. Jak se píše a jak se mluví*. Praha: Karolinum, 2010, 353 s.; Štícha a kol.: *Akademická gramatika spisovné češtiny*. Praha: Academia, 2013, 974 s.]; *Korpus – gramatika – axiologie*, č. 10, s. 68–74

BAUER, Laurie

2000 „Word“; in BOOLJ, Geert – LEHMANN, Christian – MUGDAN, Joachim – SKOPETEAS, Stavros (eds.): *Morphologie / Morphology. Ein Internationales Handbuch zur Flexion und Wortbildung. An International Handbook on Inflection and Word-Formation* (Berlin – New York: Walter de Gruyter), s. 247–257
2004 *A Glossary of Morphology* (Edinburgh: Edinburgh University Press)

BEDNAŘÍKOVÁ, Božena

2009 *SLOVO a jeho KONVERZE*. Olomouc: Univerzita Palackého
2014 „O Komárkově teorii morfologie“; *Slovo a slovesnost* 75, č. 3, s. 200–219
2017 Novi pristopi v akademski slovnici knjižne češčine (?); *Jezik in slovstvo* 62, č. 2–3, s. 29–35

CVRČEK, Václav et al.

2010 *Mluvnice současné češtiny 1: Jak se píše a jak se mluví* (Praha: Karolinum)

ČECH, Radek

2012 „Několik teoreticko-metodologických poznámek k Mluvnici současné češtiny“; *Slovo a slovesnost* 73, č. 3, s. 208–216

DANEŠ, František – KOMÁREK, Miroslav (eds.)

1974 *Vědecká synchronní mluvnice spisovné češtiny (Základní koncepce a problémy)* (Praha: Komise pro studium gramatické stavby slovanských jazyků ČKS, rotaprint)
1975 „Teoretické základy synchronní mluvnice spisovné češtiny“; *Slovo a slovesnost* 36, č. 1, s. 18–46

DANEŠ, František – GREPL, Miroslav – HLAVSA, Zdeněk (eds.)

1987 *Mluvnice češtiny 3: Skladba* (Praha: Academia)

DOKULIL, Miloš – HORÁLEK, Karel – HŮRKOVÁ, Jiřina – KNAPPOVÁ, Miloslava (eds.)

1986 *Mluvnice češtiny 1: Fonetika – Fonologie – Morfonologie a morfemika – Tvoření slov* (Praha: Academia)

FALTÝNEK, Dan – MARTINKOVÁ, Petra – KOSTA, Peter – BEDNAŘÍKOVÁ, Božena – MUSILOVÁ, Květoslava

2016 „Nahlédněme do výkladní skříně Ústavu pro jazyk český. F. Štícha (ed.): *Akademická gramatika spisovné češtiny*. Praha: Academia, 2013“; *Naše řeč* (v tisku)

- FURDÍK, Juraj
2004 *Slovenská slovtvorba*; ed. OLOŠTIAK, Martin; (Prešov: Náuka)
- KOMÁREK, Miroslav – KOŘENSKÝ, Jan – PETR, Jan – VESELKOVÁ, Jarmila (eds.)
1986 *Mluvnice češtiny 2: Tvarosloví*; (Praha: Academia)
- KOMÁREK, Miroslav
1989 „Nad 1. svazkem akademické Mluvnice češtiny“; *Slovo a slovesnost* 50, č. 1, s. 32–42
- KOŘENSKÝ, Jan
2007 „Jaké gramatiky češtiny dnes a zítra?“; *Naše řeč* 90, č. 4, s. 169–173
- KOSEK, Pavel – KŘÍSTEK, Michal – OSOLSOBĚ, Klára – VOJTOVÁ, Jarmila – ZIKOVÁ, Markéta
2011a „První korpusová mluvnice češtiny“; *Naše řeč* 94, č. 3, s. 142–152
2011b „Mluvnice současné češtiny (recenze)“; *Bohemistika* 1, s. 56–63
- KOVÁŘÍKOVÁ, Dominika
2010 „Mluvnice současné češtiny“; <http://www.jtpunion.org/spip/IMG/pdf/Mluvnice_soucasne_cestiny.pdf> [přístup 25. 11. 2015]
- LIEBER, Rochelle – MUGDAN, Joachim
2000 „Internal structure of words“; in BOOIJ, Geert – LEHMANN, Christian – MUGDAN, Joachim – SKOPETEAS, Stavros (eds.): *Morphologie / Morphology. Ein Internationales Handbuch zur Flexion und Wortbildung. An International Handbook on Inflection and Word-Formation*. Volume 1, (Berlin – New York: Walter de Gruyter), s. 404–416
- SOKOLOVÁ, Miloslava
2012 „Kapitoly z české gramatiky“; *Korpus – gramatika – axiologie*, č. 6, s. 18–32
- ŠTĚPÁN, Josef
2014 „Gramatika souvěti“. In: *Akademická gramatika spisovné češtiny* (František Štícha a kol.); *Jazykovědné aktuality* LI, s. 142–148
- ŠTÍCHA, František (ed.)
2006 *Možnosti a meze české gramatiky* (Praha: Academia)
2011 *Kapitoly z české gramatiky* (Praha: Academia)
2013 *Akademická gramatika spisovné češtiny* (Praha: Academia)